

*Долинська М. С.,
кандидат юридичних наук, доцент,
Львівський державний університет внутрішніх справ*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЩОДО ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ

Як і в Україні, так і в Російській Федерації, немислимо уявити життя без діяльності органів нотаріату.

Державне значення нотаріальної діяльності проявляється в тих правових наслідках, які виникають після оформлення нотаріального акту і обумовлені потребою у гарантованому державою порядку фіксувати безперечні права й факти з метою надання їм, відповідно до статті 1 Закону України «Про нотаріат» юридичної вірогідності осіб [1, с. 18].

Російські та українські вчені приділяють належну увагу аналізу нотаріального законодавства. Зокрема, слід відзначити наукові досягнення: Долгова М. А., Калініченко Т. Г., Комарова Н. І., Конкіна В. Н., Кузнєцова В. Н., Полтавської Н. А., Шамби Т. М., Шамби Н. Т., Черемних Г. Г., Черемних І. Г., Яркова В. В., Баранкова В. В., Єфіменка Л. В., Комарова В. В., Фурси С. Я., Фурси Є. І., Черниша В. М., Чижмарь К. І., Ясинської Л. Е. та багатьох інших. Однак, в основному дослідження стосувалися з загальних питань діяльності органів нотаріату, вчинення нотаріусами нотаріальних дій.

Діяльність нотаріату регулюється в Україні Законом України «Про нотаріат» від 9 вересня 1993 року, а в Росії – «Основами законодавства Російської Федерації про нотаріат» від 11 лютого 1993 року. На відміну від українського законодавства, в Російській Федерації практикується також регіональне нотаріальне законодавство. Прикладом є прийняття Московської міської Думою 19 квітня 2006 року за № 15 Закону Москви «Про організацію і діяльність нотаріату в місті Москві».

Змістом діяльності нотаріату є дві глобальні і стратегічні завдання – правоохоронна і правозахисна діяльність, які покладені державою на спеціальну структуру органів і додатково на окремих посадових осіб [2, с. 39].

Відповідно до статті 1 Закону України „Про нотаріат» у населених пунктах, де немає нотаріусів, нотаріальні дії вчиняють посадові особи органів місцевого самоврядування. Компетенцію названих осіб, щодо вчинення ними нотаріальних дій передбачено у статті 37 Закону України „Про нотаріат». Так у населених пунктах, де немає нотаріусів, уповноважені посадові особи органів місцевого самоврядування нотаріальні дії вчиняють такі нотаріальні дії: вживають заходів щодо охорони спадкового майна; посвідчують заповіти (крім секретних); видають дублікати посвідчених ними документів; засвідчують вірність копій (фотокопій) документів і виписок них; засвідчують справжність підпису на документах. Зазначені посадові особи органів місцевого самоврядування не мають права на оформлення документів, призначених для використання за межами державного кордону.

Також у відповідності зі статтею 245 Цивільного кодексу України та статті 40 Закону України «Про нотаріат», довіреності осіб, які проживають у населених пунктах, де немає нотаріусів, посвідчені уповноваженою на це посадовою особою органу місцевого самоврядування, крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, довіреності на управління і розпорядження корпоративними правами та довіреностей на користування та розпорядження транспортними засобами. Звертаємо увагу на те, що посадові особи органів місцевого самоврядування посвідчуються довіреності лише від громадян, які проживають на території сільської чи селищної ради та не мають право посвідчувати довіреності від юридичних осіб[3, с. 197].

Відповідно до статей 1 і 37 Основ законодавства Російської Федерації про нотаріат від 11.02.1993 № 4462-1, а також Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій главами місцевих адміністрацій поселень і спеціально уповноваженими посадовими особами місцевого самоврядування, затвердженої наказом Мін'юсту Росії від 27.12.2007 № 256 у разі, якщо у поселенні або розташованому на міжселенній території населеному пункті немає нотаріуса, відповідно голова місцевої адміністрації поселення і спеціально уповноважена посадова особа місцевого самоврядування поселення або голова місцевої адміністрації муніципального району та спеціально уповноважена посадова особа місцевого самоврядування муніципального району мають право вчиняти такі нотаріальні дії: посвідчувати заповіти; посвідчувати довіреності; вжи-

вати заходів щодо охорони спадкового майна та у разі необхідності заходи по управлінню ним; свідчити вірність копій документів і виписок з них; свідчити справжність підпису на документах. На нашу думку, у даному випадку право вчиняти окремі види нотаріальних дій, має право або голова місцевої адміністрації поселення, або спеціально уповноважена посадова особа місцевого самоврядування поселення.

Законодавчими актами Російської Федерації главам місцевих адміністрацій поселень і спеціально уповноваженим посадовим особам місцевого самоврядування поселень, головам місцевих адміністрацій муніципальних районів і спеціально уповноваженим посадовим особам місцевого самоврядування муніципальних районів може бути надано право на вчинення інших нотаріальних дій.

Рішенням голови місцевої адміністрації у разі відсутності у поселенні або розташованому на межселенній території населеному пункті нотаріуса вчинення нотаріальних дій може бути покладено на одну чи кількох посадових осіб місцевого самоврядування. Інформація про прийняте рішення має бути доведена до відома громадян, які проживають на території поселення або межселенній території, територіального органу Мініюсту Росії і нотаріальної палати суб'єкта Російської Федерації.

Територіальний орган Мініюсту Росії інформує голів місцевих адміністрацій про діючі на території нотаріальних округів, в межах яких знаходяться відповідні поселення і межселенні території, державних нотаріальних конторах і (або) нотаріусів, що займаються приватною практикою, в тому числі нотаріусів, уповноважених у встановленому порядку видавати свідоцтва про право на спадщину та вживати заходів до охорони спадкового майна. Тому відповідними управлінням юстиції в Україні, по аналогії з російськими колегами, варто інформувати відповідні органи місцевого самоврядування про реєстрацію на їхній території приватної нотаріальної діяльності або відкриття державної нотаріальної контори.

Діяльність органів місцевого самоврядування щодо вчинення нотаріальних дій України та Російської Федерації багато в чому подібні. Однак, в Російській Федерації повноваження вчиняти нотаріальні дії покладено не лише на посадових осіб органів місцевого самоврядування, але й голів місцевих адміністрацій поселень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Теорія нотаріального процесу: Науково-практичний посібник / Під ред. С. Я. Фурси. – К.: Алерта; Центр навчальної літератури, 2012. – 920 с.
2. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Нотаріат в Україні. Теорія і практика: навч. посібник. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Фурса – К.: А.С.К., 2001. – 975 с.
3. Долинська М. С. Особливості вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2011. – Вип. 53. – С.197–203.

Эннан Р. Е.,

кандидат юридических наук, доцент,

магистр интеллектуальной собственности,

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

СОВРЕМЕННЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АВТОРСКОГО ПРАВА В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Результаты интеллектуальной, творческой деятельности (интеллектуальные продукты) являются важной составляющей, фундаментом экономики зарубежных стран, которые перешли на инновационный путь развития. Лицензирование прав на использование компьютерных программ, баз данных, дизайна, аудиовизуальных произведений, произведений науки, литературы, искусства, архитектуры, музыки, мультимедийных произведений, индустрия развлечений в совокупности составляют значимую часть доходов технологических и культурных стран – лидеров. Результаты интеллектуальной деятельности представляют собой нематериальные активы. С появлением и развитием всемирной глобальной сети Интернет, нематериальная природа интеллектуальных продуктов стала еще более очевидной, поскольку последние продемонстрировали возможность оторваться от материальных (физических) носителей. В наибольшей степени тенденция отрыва интеллектуального продукта от материального носителя и переход к его распространению в нематериальной форме – электронно-цифровой – проявилась в случае с объектами авторского права, которые еще раз продемонстрировали свою наименьшую зависимость от материальной основы и составляют значительную долю обмена объ-